

หลักเกณฑ์

การประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชน ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่

ด้วยพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๒ (๔) ให้อำนาจคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ในการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนใดเพื่อให้มัคคุเทศก์ซึ่งได้รับการยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ด้วยมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมมัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชนเป็นการเฉพาะ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและให้การประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ให้การท่องเที่ยวโดยท้องถิ่นหรือชุมชน ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจฐานราก

คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ จึงเห็นควรยกเลิกเกณฑ์การประกาศเขตพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชน ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกำหนดหลักเกณฑ์การประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชน ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่ ฉบับนี้ขึ้นใหม่

๑. ขอบข่าย

หลักเกณฑ์ฉบับนี้ กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชน ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามมาตรา ๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ซึ่งครอบคลุมถึง คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ เงื่อนไขสำหรับพื้นที่ที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตฯ การตรวจติดตามประเมินผลและการตรวจประเมินใหม่ การยกเลิกการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ รวมถึง เกณฑ์ในการตรวจประเมินพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชน ที่ประสงค์ขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ และการเข้ารับการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ประสงค์เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในพื้นที่ที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ นั้น ๆ

๒. อ้างอิง

๒.๑ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒.๒ กฎกระทรวงการอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓. บทนิยาม

๓.๑ การประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ หมายถึง การประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนใด เพื่อให้มัคคุเทศก์ซึ่งได้รับการยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทำหน้าที่มัคคุเทศก์

๓.๒ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หมายถึง มัคคุเทศก์ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานนำเที่ยวเฉพาะภายในเขตพื้นที่ท้องถิ่นหรือชุมชนที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๒ (๔) และนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้เฉพาะภายในเขตพื้นที่ท้องถิ่นหรือชุมชนตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น

๓.๓ ผู้ยื่นคำขอ หมายถึง ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ประสงค์ขอรับการตรวจประเมินพื้นที่ฯ เพื่อประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ตามแบบคำขอที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

๓.๔ การตรวจ...

๓.๔ การตรวจประเมินพื้นที่ฯ หมายถึง การตรวจประเมินพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชน เพื่อเสนอพิจารณาประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ของคณะกรรมการตรวจประเมินพื้นที่ฯ

๓.๕ เกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่ฯ หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจประเมินพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนที่ประสงค์ขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ

๓.๖ คณะทำงานตรวจประเมินพื้นที่ฯ หมายถึง คณะทำงานที่อธิบดีกรมการท้องที่แต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการตรวจประเมินพื้นที่ฯ ที่ยื่นคำขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ

๔. คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ

ผู้ยื่นคำขอต้องเป็นกลุ่มคนที่อยู่รวมกัน โดยได้ตั้งถิ่นฐานและสืบทอดวัฒนธรรมร่วมกันมาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และมีแบบแผนในท้องถิ่น โดยมีกลุ่มบุคคล ชมรม หรือคณะกรรมการร่วมกันบริหารจัดการในขอบเขตพื้นที่ที่จะขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ นั้น และต้องมีเอกสารแสดงถึงการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ ดังต่อไปนี้

๔.๑ เอกสารแสดงถึงการรวมตัวอย่างมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นหรือชุมชนพื้นที่นั้น ๆ เช่น หนังสือจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยว หรือหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

๔.๒ รายชื่อคณะกรรมการของกลุ่ม/ท้องถิ่น/ชุมชน/วิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้ ต้องมีรายชื่อครอบคลุมตัวแทนของทุกพื้นที่ที่ตั้งอยู่ภายใต้ขอบเขตพื้นที่ที่ขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ

๔.๓ เอกสารหรือหนังสือยืนยันการให้ความยินยอมหรือมติประชาคมท้องถิ่นหรือชุมชนว่ายินยอมร่วมกันในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในขอบเขตพื้นที่ที่จะขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ โดยเอกสารเหล่านี้ต้องได้รับลงนามยืนยันการรับทราบจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในท้องถิ่นนั้น ๆ (เช่น ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนัน หรือนายอำเภอ หรือนายกเทศมนตรี หรือนายกองคการบริหารส่วนตำบล เป็นต้น)

๔.๔ เอกสารแสดงการได้รับหรือเคยได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย หรือมาตรฐานการท่องเที่ยวของอาเซียน หรือมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยประเภทอื่น ๆ หรือเกณฑ์คุณภาพอื่น ๆ จากกรมการท่องเที่ยว หรือรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (รางวัลกินรี) จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๔.๕ เอกสารแสดงรายชื่อบุคลากรในพื้นที่ที่มีศักยภาพพร้อมเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พร้อมข้อมูลองค์ความรู้หรือความสามารถพิเศษ ในแบบคำขอให้ครบถ้วน

๕. ขอบเขตของพื้นที่ที่ขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ

ผู้ยื่นคำขอต้องมีเอกสารแสดงขอบเขตพื้นที่ที่ประสงค์ขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ดังนี้

๕.๑ ให้แสดงขอบเขตพื้นที่การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แผนที่มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ หรือใกล้เคียง โดยให้ระบุพื้นที่ที่มีแผนการจัดการและมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในขอบเขตพื้นที่ที่ประสงค์ขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ซึ่งอาจเป็นจุดของแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว เขตพื้นที่เฉพาะในท้องถิ่นหรือชุมชน หรือหลากหลายพื้นที่ร่วมกัน ทั้งนี้ ให้มีแผนที่ หรือแผนผังแสดงแหล่งท่องเที่ยว หรือเส้นทางท่องเที่ยวที่จัดทำขึ้นด้วย

๕.๒ ได้รับอนุญาตหรือยินยอมให้ใช้พื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวจากผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ครอบคลุมในเขตพื้นที่ที่จัดโปรแกรมการท่องเที่ยว เช่น อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ กรมเจ้าท่า พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ป่าชุมชน ที่ดินเอกชน หรือหน่วยราชการ หรือองค์กรปกครองท้องถิ่น (ถ้ามี)

๖. การตรวจประเมินพื้นที่ฯ

เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเมื่อมีการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ แล้วจะทำให้เกิดพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ มีการดำเนินงานโดยท้องถิ่นหรือชุมชน และสามารถกำกับดูแลมัคคุเทศก์ท้องถิ่นได้ โดยไม่ก่อให้เกิด

ปัญหาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยว การพัฒนาชุมชน และการบริการด้านการท่องเที่ยวโดยรวม นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชนที่ยั่งยืน คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ จึงกำหนดให้มีการตรวจประเมินพื้นที่ฯ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ดังนี้

๖.๑ ให้ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ประสงค์ขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ยื่นความประสงค์ขอรับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ต่ออธิบดีกรมการท่องเที่ยว เพื่อให้ดำเนินการตรวจประเมินพื้นที่ฯ

๖.๒ ให้ใช้เกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่ฯ ตามที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด และคณะทำงานตรวจประเมินพื้นที่ฯ ตามที่กรมการท่องเที่ยวแต่งตั้ง โดยให้มียกประกอบของเกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่ฯ ดังนี้

- (๑) องค์ประกอบที่ ๑ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว
- (๒) องค์ประกอบที่ ๒ ด้านความพร้อมของบุคลากรในท้องถิ่น
- (๓) องค์ประกอบที่ ๓ ด้านการรวมกลุ่มบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น
- (๔) องค์ประกอบที่ ๔ ด้านการบริหารที่มีการจัดการอย่างมีแผนและมีกระบวนการที่ดี

ทั้งนี้ รายละเอียดของเกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่ฯ และแบบตรวจประเมินพื้นที่ฯ ให้เป็นไปตามที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

๗. การผ่านเกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่ฯ

ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการตรวจประเมิน ต้องมีคะแนนการตรวจประเมินพื้นที่ฯ ในแต่ละองค์ประกอบไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ และมีคะแนนรวมทุกองค์ประกอบแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่ฯ เพื่อเสนอคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์พิจารณาประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ต่อไป ทั้งนี้ การพิจารณาของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้ถือเป็นขั้นสุดท้าย

๘. มัคคุเทศก์ท้องถิ่น

บุคลากรในท้องถิ่นหรือชุมชน ที่ประสงค์จะเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ต้องเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนา (ทะเบียนบ้าน) อยู่ในพื้นที่ที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ และต้องได้รับการรับรองจากประธาน ผู้นำท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ ว่าเป็นบุคคลในพื้นที่จริง และต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

๙. ระยะเวลาการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ

การประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ในท้องถิ่นหรือชุมชนฯ ของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ให้มีระยะเวลาคราวละ ๕ ปี นับถัดจากวันที่ได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยประกาศจะกำหนดเขตพื้นที่ในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในพื้นที่ท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ ด้วย

๑๐. การรักษาคุณภาพสำหรับท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ

ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ต้องรักษาคุณภาพ ดังนี้

๑๐.๑ ต้องรักษาไว้ซึ่งคุณภาพตามเกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่ฯ ตลอดระยะเวลาที่การประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ มีผลใช้บังคับ

๑๐.๒ ผู้ที่จะปฏิบัติงานเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่ฯ ต้องได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และสามารถปฏิบัติงานเป็นมัคคุเทศก์ได้เฉพาะในเขตพื้นที่ที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ เท่านั้น

๑๐.๓ ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯใด ประสงค์จะขอต่ออายุการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ให้แจ้งความประสงค์เป็นลายลักษณ์อักษร ต่อกรมการท่องเที่ยวภายใน ๑๒๐ วัน ก่อนวันครบกำหนดระยะเวลาการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ โดยให้นำความในข้อ ๔ ถึง ข้อ ๗ มาบังคับใช้ในการพิจารณาต่ออายุการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ โดยอนุโลม

๑๐.๔ ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯใด หากได้ยื่นความประสงค์ขอต่ออายุการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ต่อกรมการท้องเทียวก่อนแล้ว ให้เขตพื้นที่ฯ นั้นยังคงอยู่ไปจนกว่าคณะกรรมการธุรกิจนำเทียวกและมคคเทศกจะมีประกาศยกเลิกการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ นั้น

๑๑. การตรวจติดตามประเมินผล

๑๑.๑ กรมการท้องเทียวก จะดำเนินการตรวจติดตามการรักษาคุณภาพ หรือดำเนินการประเมินผล การดำเนินงานด้านการท้องเทียวก ในระหว่างที่ระยะเวลาการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ มีผลใช้บังคับ เพื่อให้มั่นใจ ได้ว่าท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ยังคงรักษาคุณภาพตามหลักเกณฑ์นี้

๑๑.๒ กรมการท้องเทียวก จะดำเนินการตรวจติดตามประเมินผลเพิ่มเติมหากมีเหตุอันควรหรือ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินกิจกรรมด้านการท้องเทียวกหรือการปฏิบัติหน้าที่ของ มคคเทศกท้องถิ่นในพื้นที่นั้น ๆ เช่น มีข้อร้องเรียน หรือมีเหตุอันสงสัยว่าการดำเนินกิจกรรมด้านการท้องเทียวก ในพื้นที่ดังกล่าวมีคุณภาพไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์นี้

๑๒. การยกเลิกการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ

คณะกรรมการธุรกิจนำเทียวกและมคคเทศก จะยกเลิกการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ในกรณีดังต่อไปนี้

๑๒.๑ ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ แจ้งขอยกเลิกการประกาศ กำหนดเขตพื้นที่ฯ โดยให้แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อกรมการท้องเทียวกล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน โดยผู้ที่ยื่นความประสงค์ขอยกเลิกการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ต้องเป็นท้องถิ่นหรือชุมชนที่เคยยื่นคำขอ ประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ โดยมติของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น

๑๒.๒ ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ไม่แจ้งความประสงค์จะขอต่อ อายุการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ตามข้อ ๑๐.๓

๑๒.๓ ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ และมีบุคลากรในท้องถิ่นหรือ ชุมชนที่รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กรมการท้องเทียวกกำหนดแล้ว แต่ไม่มีผู้มาขึ้นขอรับใบอนุญาตเป็น มคคเทศกท้องถิ่น ภายในระยะเวลา ๙๐ วัน นับแต่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ในราชกิจจานุเบกษา

๑๒.๔ ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ มีมคคเทศกท้องถิ่นไม่เพียงพอ ต่อการให้บริการนักท้องเทียวก ตามเกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่ฯ และไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ภายใน ระยะเวลา ๑๘๐ วัน นับจากที่ได้รับแจ้งจากกรมการท้องเทียวก

๑๒.๕ ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการธุรกิจนำเทียวกและมคคเทศกกำหนด

๑๒.๖ ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ มีเหตุหรือข้อร้องเรียน ที่คณะกรรมการธุรกิจนำเทียวกและมคคเทศกพิจารณาแล้วเห็นว่า อาจทำหรือทำให้เกิดความเสียหายหรือ ผลกระทบร้ายแรงต่ออุตสาหกรรมการท้องเทียวก แหล่งท้องเทียวก หรือนักท้องเทียวก หรือภาพลักษณ์ของ อุตสาหกรรมท้องเทียวกไทย

๑๓. บทเฉพาะกาล

๑๓.๑ ให้ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ก่อนวันที่หลักเกณฑ์นี้ ใช้บังคับให้ถือว่าได้รับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ตามหลักเกณฑ์นี้ ต่อไปอีก ๕ ปี นับถัดจากวันที่ หลักเกณฑ์นี้ใช้บังคับ และในระหว่างนี้ ให้กรมการท้องเทียวกดำเนินการตรวจติดตามประเมินผลให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์นี้ด้วย

๑๓.๒ ท้องถิ่นหรือชุมชนใดที่ผ่านการตรวจประเมินพื้นที่ฯ จากกรมการท้องเทียวกไปแล้ว ก่อนหน้าที่หลักเกณฑ์นี้ใช้บังคับ ให้กรมการท้องเทียวกพิจารณารายละเอียดเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์นี้ หรือ ดำเนินการตรวจประเมินพื้นที่ฯ เพิ่มเติมให้ครบถ้วนก่อน จึงจะเสนอให้คณะกรรมการธุรกิจนำเทียวกและ มคคเทศกพิจารณาประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ต่อไป

เกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชน
เพื่อประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชน
ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่

๑. องค์ประกอบที่ ๑ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

๑.๑ เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือแหล่งภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่า มีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งด้านการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความสนุกสนาน ตามบริบทของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ และมีบริการการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในการดำเนินการบริหารจัดการโดยท้องถิ่นหรือชุมชนอย่างเหมาะสม

๑.๒ มีการจัดการการเข้าถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น เส้นทางคมนาคม ยานพาหนะ ป้ายบอกทาง แผนผังของท้องถิ่นหรือชุมชน เป็นต้น

๑.๓ มีกิจกรรมหรือรายการท่องเที่ยว ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นหรือชุมชน และส่งเสริมการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ หรือประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว

๒. องค์ประกอบที่ ๒ ด้านความพร้อมของบุคลากรในท้องถิ่น

๒.๑ ท้องถิ่นหรือชุมชนต้องมีจำนวนบุคลากรในท้องถิ่นเพียงพอในการรองรับการท่องเที่ยว

โดยพิจารณาจำนวนตามความเหมาะสมของพื้นที่ ดังนี้

จำนวนมัคคุเทศก์ที่เหมาะสม = จำนวนเส้นทางนำเที่ยว × จำนวนกลุ่มท่องเที่ยวที่จัดได้ต่อเส้นทางต่อวัน
(มีมัคคุเทศก์ ๑ คน ต่อนักท่องเที่ยว ๑ กลุ่ม)

ขีดความสามารถในการรองรับ = จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อกลุ่ม × จำนวนมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
ทั้งนี้ หากต้องการรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ต้องเพิ่มจำนวนมัคคุเทศก์ หรือบริหารจัดการจำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มอย่างเหมาะสม

๒.๒ ท้องถิ่นหรือชุมชนมีบุคลากรผู้มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ธรรมชาติ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชน หรือได้ผ่านการอบรมหลักสูตรของท้องถิ่นหรือชุมชน และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้รู้หรือปราชญ์ในท้องถิ่นหรือชุมชนสู่สมาชิกในท้องถิ่นหรือชุมชน มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นอย่างเพียงพอที่จะให้คำแนะนำและให้ความรู้ของท้องถิ่นหรือชุมชนแก่นักท่องเที่ยว

๒.๓ ท้องถิ่นหรือชุมชนมีบุคลากรที่มีความสนใจ มีทักษะ และมีความพร้อมในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นวัดโดยการทดลองนำเที่ยวภาคปฏิบัติ

๒.๔ มีการบริหารจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ทำหน้าที่ในการติดต่อและประสานงานกับนักท่องเที่ยว หรือตัวแทนบริษัทนำเที่ยว หรือบุคคลภายนอก มีการจัดระบบการบริการของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และร่วมกันกำหนดอัตราค่าตอบแทนในการทำงานของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่เหมาะสมและเป็นธรรม โดยกลุ่มบุคคล ชมรม คณะกรรมการ หรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากชุมชนหรือท้องถิ่น หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ หรือสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น เป็นต้น

๓. องค์ประกอบที่ ๓ ด้านการรวมกลุ่มบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น

๓.๑ ท้องถิ่นหรือชุมชนมีกลุ่มบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ในการรับผิดชอบงาน การจัดการท่องเที่ยวของท้องถิ่นหรือชุมชนด้วยตนเอง หรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๓.๒ ท้องถิ่น...

๓.๒ ท้องถิ่นหรือชุมชนได้รับการสนับสนุน ทั้งทางตรงและทางอ้อมตามกฎหมาย หรือการส่งเสริมการบริหารจัดการ การเรียนรู้ด้านต่าง ๆ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา หรือองค์กรพัฒนาเอกชน

๓.๓ ท้องถิ่นหรือชุมชนมีการรวมกลุ่มเฉพาะอย่างหลากหลาย และมีการร่วมมือในระดับประชาคมอย่างเหมาะสม

(๑) มีศูนย์กลางประชาคมที่มีส่วนร่วมกันในพื้นที่จากทุกภาคส่วน และมีการกระจายผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างทั่วถึง เพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นหรือชุมชน

(๒) มีการดำเนินงานและตัดสินใจต่าง ๆ ต้องดำเนินการอย่างเปิดเผย โปร่งใส เคารพกติกา ตรวจสอบได้ และได้รับความเห็นชอบจากมติของประชาคมส่วนใหญ่

(๓) มีกลุ่มสนใจที่หลากหลาย กลุ่มนี้อาจเกิดขึ้นจากความสนใจเพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะของกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นหรือชุมชน เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูป กลุ่มไม้ดอกไม้ และกลุ่มผลิตอาหาร เป็นต้น

(๔) ให้โอกาสในการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความสนใจเฉพาะ เพราะนอกจากเป็นการสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวแล้วยังเป็นการสร้างประชาธิปไตยโดยพื้นฐานอีกด้วย

(๕) มีกิจกรรมส่วนรวมและสร้างการมีส่วนร่วมอื่น ๆ ที่จัดขึ้น เพื่อให้สมาชิกในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น กิจกรรมเก็บขยะ ปลูกต้นไม้ และการเตรียมงานบุญ เป็นต้น

๓.๔ มีการกระจายรายได้ในท้องถิ่นหรือชุมชน ในหมู่สมาชิกในท้องถิ่นหรือชุมชนและส่วนรวมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๑) มีการจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดสวัสดิการท้องถิ่นหรือชุมชนผ่านกลุ่มออมทรัพย์สหกรณ์ กิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชน เป็นต้น

(๒) มีระบบบริหารการเงินของท้องถิ่นหรือชุมชนที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม

(๓) มีการบริหารจัดการงบประมาณสนับสนุนจากภายนอกอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือชุมชน

๓.๕ ท้องถิ่นหรือชุมชนต้องรักษาการประกอบอาชีพตามสภาพพื้นที่ซึ่งเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในท้องถิ่นหรือชุมชน เช่น ทำนา ทำสวน ทำประมง ซึ่งเป็นรายได้หลักของคนในท้องถิ่นหรือชุมชน และนำการท่องเที่ยวเข้ามาเป็นส่วนช่วยเสริมรายได้ จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมในท้องถิ่นหรือชุมชน หรือจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าและของที่ระลึกต่าง ๆ ของท้องถิ่นหรือชุมชน

๔. องค์ประกอบที่ ๔ ด้านการบริหารที่มีการจัดการอย่างมีแผนและมีกระบวนการที่ดี

๔.๑ ท้องถิ่นหรือชุมชนมีการบริหารจัดการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ฯ ต้องดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมและเป็นระบบเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้ เพื่อให้การประกาศกำหนดเขตพื้นที่ฯ ไม่เกิดความสูญเปล่า

(๑) ศึกษา เรียนรู้สภาพของท้องถิ่นหรือชุมชน การดำเนินชีวิตทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน

(๒) วางแผน การรวมกลุ่มอภิปราย แสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน และการจัดการทรัพยากร

(๓) ดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การประสานงานและการใช้ทรัพยากร

(๔) ได้รับผลประโยชน์การนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

(๕) ติดตามและประเมินผล เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทันที

๔.๒ ท้องถิ่นหรือชุมชน มีแผนการบริหารจัดการ ป้องกัน หรือลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ อากาศ น้ำเสีย เสียงรบกวน และการรักษาสภาพป่าหรือภูมิทัศน์ และเส้นทางท่องเที่ยว เป็นต้น

๔.๓ ท้องถิ่น...

- ๔.๓ ท้องถิ่นหรือชุมชนมีการจัดการด้านวัฒนธรรม ทั้งการส่งเสริม การอนุรักษ์ และการสืบทอด
  - ๔.๔ ท้องถิ่นหรือชุมชนมีการจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน
  - ๔.๕ มีข้อควรปฏิบัติหรือข้อห้ามในการทำกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบทั้งทางสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม
  - ๔.๖ ในท้องถิ่นมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น อาหาร ที่พักหรือลานพัก (กรณีค้างคืน) การคมนาคม ห้องน้ำ และร้านค้าชุมชน เป็นต้น
  - ๔.๗ มีแผนและมีการดำเนินการจัดการความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว
-